

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת אריאל קלנר

פ/25/3818

הצעת חוק עובדים זרים (תיקון – איתחולת הסדר פנסיוני על עובד זר המועסק אצל יחיד בענף הסייעוד), התשפ"ג–2023

1. תיקון סעיף 1 בחוק עובדים זרים, התשנ"א–1991¹, בסעיף 1ג, אחרי סעיף קטן (ה) יבוא :
"ו) על אף האמור בסעיף קטן (ג), הוראות הסכם קיבוצי או צו הרחבה לעניין ביטוח פנסיוני לא יחולו לעניין עובד זר המועסק בענף הסייעוד על ידי יחיד, שלא במסגרת עסקו או משלח ידו."

דברי הסבר

הטלת חובת תשלום פנסיה לעובד על יחיד המעסיק עובד זר בתחום הסייעוד היא פועל יוצא של מתן צו ההרחבה שהוצא במקור בשנת 2008 ונועד לחול על מעסיקים ועובדים מן השורה בישראל. חוק עובדים זרים, התשנ"א–1991, מגדיר עובד זר כעובד שאינו אזרח ישראלי או תושב בישראל. למדינה אין כל כוונה לקלוט את העובדים הזרים בסיום שהותם בארץ, ולעובד אין כל כוונה להשתקע בארץ, קל וחומר כשמדובר בעובדים זרים השוהים בארץ שלא כדין. צו ההרחבה חל על כל עובד ומעסיק שאין לגביו הסדר מיטיב. זאת, גם אם העובד הוזמן מראש לתקופת זמן קצובה ולמטרה ספציפית שבסיומה הוא מתחייב לעזוב את הארץ, גם אם הוא אינו רשום במרשם האוכלוסין של משרד הפנים, וגם אם הוא מוגדר כמי "שמרכז חייו" בארץ מוצאו. יצוין כי המחוקק בסעיף 1יא לחוק וגם מחוקק המשנה בתקנות עובדים זרים (פיקדון לעובדים זרים), התשע"ו–2016 לא מצאו לנכון להטיל על יחיד המעסיק עובד זר בתחום הסייעוד חובת פיקדון שהיא דרך להבטיח זכויות סוציאליות של העובד, במובחן מזו המוטלת על מעסיקים אחרים של עובדים זרים (כגון בענף הבניין, או חברת סיעוד). בדרך כלל, יחידים המעסיקים עובדים זרים למטרות סיעוד הם קשישים, חולים סיעודיים, חולים כרוניים ואנשים עם מוגבלות הזקוקים מסיבות רפואיות לטיפול סיעודי צמוד בביתם, והעסקת עובד זר היא החלופה הריאלית היחידה מבחינתם. בפועל לא ניתן לבטח את העובדים הזרים בקרן פנסיה, והתכלית של הפנסיה – מתן קצבה בגיל פרישה אינה מתממשת. לפיכך ומאחר

¹ ס"ח התשנ"א, עמ' 112.

והתכליות של הפרשות למטרת פנסיה אינן מתקיימות, בפועל מדובר בתוספת שכר פיקטיבית רטרואקטיבית שאין לה ערך פנסיוני, היא אינה קשורה כלל להגעה לגיל פרישה ואין לה כל הצדקה חוקית ומוסרית. העובדים הזרים מגיעים לישראל למטרה מוגדרת ולתקופה קצובה ובדרך כלל בארצות מוצאם לא קיים הסדר מקביל.

חיובם של אותם מעסיקים שמצבם הכלכלי קשה ממילא, לשאת בתשלומים לפי צו ההרחבה, מעבר ליתר התשלומים שהם נדרשים לשאת בהם, מטיל עליהם נטל כלכלי כבד שרבים מהם אינם יכולים לעמוד בו. משכך, הם נאלצים להימנע מלהעסיק עובד זר בסיעוד.

לפיכך מוצע לבטל את חובתו של אדם יחיד המעסיק עובד זר בסיעוד לשאת בנטל התשלומים הסוציאליים לפי צו ההרחבה.

הצעות חוק דומות בעיקרן הונחו על שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חבר הכנסת יצחק קרויזר (פ/3038/25), על ידי חבר הכנסת דן אילוז (פ/3578/25), על ידי חבר הכנסת אליהו רביבו (פ/3579/25) ועל ידי חבר הכנסת משה רוט (פ/3817/25).

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חברת הכנסת קטי קטרין שטרית וקבוצת חברי הכנסת (פ/4035/24) ועל שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חברת הכנסת שרון מרים השכל (פ/749/25).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ח' באב התשפ"ג (26.07.2023)